

UNELE PROBLEME REFERITOARE LA ÎNTOCMIREA ȘI PRELUCRAREA FIȘEI ANALITICE DE EVIDENȚĂ A CAHLELOR MEDIEVALE

RUXANDRA MAXIM

Muzeul județean de istorie Vaslui

Reglementările privind păstrarea, conservarea, valorificarea științifică și punerea în circuitul public a tuturor bunurilor care alcătuiesc patrimoniul cultural național impun identificarea și evidența clară a acestor valori.

Îmbogățirea patrimoniului este continuă, iar evidența în sine nu presupune numai o înregistrare, o luare în gestiune a bunurilor culturale, ci o modalitate de a răspunde întrebărilor ce ni se pun astăzi, o posibilitate de a le corela la răspunsul întrebărilor ce ni le vom pune în viitor.

În urma săpăturilor arheologice sistematice efectuate pe locul numit „Curțile domnești” din orașul Vaslui, Muzeul județean Vaslui și-a îmbogățit patrimoniul cu numeroase piese de ceramică ornamentală de interior. În cadrul ceramicii ornamentale alături de cahleele pentru sobe, apar plăcile de perete și discurile, ele având multe elemente comune care implică o cercetare conexă.

Fișarea cahlelor s-a făcut folosindu-se fișa analitică de evidență pentru arheologie care a fost adaptată acestei categorii ceramice.

Studiile întreprinse asupra materialului rezultat din așezările feudale de cercetătorii : K. Romstenfer, R. Gassauer, B. Slătineanu, Al. Andronic, E. Neamțu, C. Nicolescu, M. Nicorescu, A. Iliescu și V. Pușcașu, R. Popa, V. Vătășianu, N. Dunăre, V. Drăguț, M. D. Matei, N. Constantinescu, au introdus în cercetare un bogat material de ceramică de interior. S-au cercetat anumite caracteristici ale cahlelor și în primul rând s-a precizat proveniența și cronologia lor. S-au făcut încercări de prezentare a cahlelor pe categorii avându-se în vedere motivul ornamental, forma cahlei, tipuri și variante, tehnologia finisării cahlei. Cunoaștem și încercările de ordonare a cahlelor potrivit stilului în care au fost realizate, sau încercările de reconstituire a sobelor, ce au pus în valoare paralelisme și asemănări între cahleele aparținând unor teritorii distincte.

Clasificarea materialului în studiu este o primă etapă în elaborarea lucrării ce stă în atenția noastră. Criteriile de analiză ale cahlei sînt :

1. Criteriul geografic :

— apartenența cahlei la una dintre provinciile istorice Transilvania, Țara Românească, Moldova, fapt deosebit de important în stabilirea specificului regional de dezvoltare al meșteșugului realizării ceramicii ornamentale de interior ;

— județul, orașul sau satul de proveniență ;
— complexul arheologic în care a fost făcută descoperirea.

2. Criteriul istoric :

— datări absolute în cazul descoperirii de cahle cu inscripții ;
— datări relative, prin precizarea epocii cu aproximația datorată menținerii anumitor tipuri de cahle în decursul citorva secole.

3. Tehnica de realizare :

— materialul din care este confecționată, cu precizarea caracteristicilor pastei ;
— matrița din lut, piatră sau lemn ;
— metode de realizare : manuală, impresiune cu tiparul și la roată ;
— prelucrarea suprafeței în atelier ;
— arderea ;
— prelucrarea cahlei după ardere.

Ca tehnică de finisare a feței aparente a cahlei distingem smălțuirea, tehnica majolică, angobarea, sgrafitarea, micasarea și păstrarea feței din argilă simplă.

4. Descrierea formei :

— prezentarea feței cahlei : traforată sau nu, plană sau concavă, patruleteră, discoidală, triunghiulară, de colț, cahle pentru frize, cornișe sau coronament, elemente ceramoplastice.

— preluarea părții dinapoi a cahlei, ce poate fi în trei tipuri : răsfrîntă în lungul marginii, plană cu trei, patru ieșituri folosite la fixarea cahlei și în formă de vas de obicei tronconic.

5. *Analiza decorului* este mai dificilă dat fiind varietatea motivelor ornamentale de pe fața cahlei, ce diferă mult, nu numai de la o provincie la alta, dar și în aceeași descoperire arheologică. Ca punct de plecare am considera mai utilă clasificarea bazată pe tipul de ornament dominant : geometric, floral sau vegetal, zoomorf, antropomorf, heraldic și compozit. Tematica motivelor ornamentale se completează prin noile descoperiri rezultate din săpăturile arheologice recente, ca de exemplu, materialul de la „Curțile domnești” Vaslui ce aduce, în cadrul motivelor ornamentale, unicate în arta decorativă.

6. *Precizarea poziției în cadrul structurii sobei.* Se are în vedere posibilitatea unei viitoare restaurări.

7. Starea de conservare.

O a doua etapă de organizare a materialului este realizarea fișei analitice de evidență, care urmează linia criteriilor fixate în prima etapă

de lucru, avînd la bază un vocabular documentar deja stabilit, astfel că fiecare informație să fie redusă, pe cît posibil, la un singur termen.

Cumularea datelor în fișe duce la o prelucrare organizată a informațiilor, la o analiză documentară completă, amănunțită, sistematică a acestui fond vast, dar dispersat în colecții.

O metodă de sistematizare a informațiilor ce le conțin fișele analitice de evidență poate fi realizată prin înmagazinarea lor pe fișe UNITERM.

A treia etapă, și ultima, în pregătirea materialului pentru prelucrare este trecerea la realizarea documentelor de introducere a informațiilor în memorii specializate. Aceasta înseamnă gruparea informațiilor în funcție de anumiți indici analitici, aleși după criterii fixe, capabili să definească categorii potrivit posibilităților reclamate și asigurate de calculator. Precizarea clasificărilor și a noțiunilor pe baza cărora se înmagazinează toate tipurile de date se stabilește printr-un sistem standard.

În acest mod, fișele analitice de evidență vor fi convertite pe un nou tip de fișier înregistrat în calculator, capabil să furnizeze informații complete din toate punctele de vedere și nu numai a unor caracteristici selecționate.

Prelucrarea automată a datelor poate oferi, în ceea ce privește ceramica ornamentală de interior, concluzii dintre cele mai inedite în vederea studierii lor pe categorii de deținători, distribuție geografică și cronologică, în vederea stabilirii tipurilor, grupelor, școlilor etc.

UNE POSSIBLE INTERPRÉTATION DES CARREAUX MÉDIÉVAUX AVEC L'AIDE DE L'INFORMATIQUE

RÉSUMÉ

Grâce aux fouilles archéologiques systématiques effectuées dans le périmètre du site des „Curțile domnești” à Vaslui, le musée a enrichi ses collections avec de nombreuses carreaux de céramique ornementale d'intérieur. La mise en fiches des ces pièces d'une admirable perfection artistique et d'un grand intérêt pour l'interprétation historique a été réalisée au moyen d'un type de fiche analytique d'évidence archéologique adaptée à cette catégorie d'objets artistiques. Il serait peut-être nécessaire d'élaborer un type de fiche analytique à part et non pas seulement de réadapter la fiche analytique existante pour ces pièces d'archéologie.

Grâce aux méthodes de calcul les grandes quantités d'informations contenues dans ce genre de fiches peuvent être analysées à un niveau supérieur. L'application concrète de ces méthodes dans le domaine de la céramique ornementale peut offrir des conclusions des plus intéressantes. Une pareille étude ne peut être réalisée que grâce à la participation de nombreux archéologues, par l'accumulation et la centralisation des données et leur traitement à l'aide d'un ordinateur.